

به نام خدا

افق های نواز نگاه معلم: تجربه های ویژه و برتر معلمی

مؤلف :

نیم تاج حاجی حسنی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: حاجی حسنی، نیم تاج، ۱۳۴۳
عنوان و نام پدیدآور: افق های نواز نگاه معلم، تجربه های ویژه و برتر معلمی / مولف نیم تاج حاجی حسنی.

مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۱۰۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۳۲۴-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: معلمان - تجربه های ویژه و برتر

رده بندی کنگره: PN۲۱۵۴

رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۱۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۶۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: افق های نواز نگاه معلم، تجربه های ویژه و برتر معلمی

مولف: نیم تاج حاجی حسنی

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۰۵۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۳۲۴-۱

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ارسطو
Chaponashr.ir

تقدیم به

سپاس بی‌کران پروردگاریکتارا که هستی مان بخشید
و به طریق علم و دانش را نمونه‌مان شد
و به همنشینی رهروان علم و دانش مصتخرمان نمود
و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزمان ساخت.
باد و دفر اوان به روح پر فطوح پدر بزرگوارم
و سپاس بی‌کران بر همدلی و همراهی و همگامی مادر دل‌سوز و
هر بانم که سجده‌ی اینارش گل محبت را در وجودم پروراند
و دلمان گهربارش بکف‌های مهربانی را به من آموخت.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	فصل اول: اقدام پژوهی ها
۹	مقدمه
۱۰	تعریف اقدام پژوهی
۱۱	اهمیت اقدام پژوهی
۱۲	اقدام پژوهی شماره (۱)
۱۳	توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسأله
۱۳	توصیف آموزشگاه
۱۳	ویژگی های دانش آموز
۱۴	بیان مسأله
۱۵	اهداف تحقیق
۱۵	پیشینه مطالعاتی
۱۸	گردآوری اطلاعات (شواهد ۱)
۱۹	تجزیه و تحلیل و تفسیر داده ها
۲۳	انتخاب راه حل های موقت و پیشنهادی
۲۴	اجرای طرح جدید و نظارت بر آن
۲۵	ارزشیابی تأثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن
۲۶	گردآوری اطلاعات (شواهد ۲)
۲۷	نتیجه گیری و گزارش نهایی
۲۸	پیشنهادها
۲۸	اقدام پژوهی شماره (۲)
۲۹	گام اول: مشخص کردن موضوع و عنوان مسأله
۲۹	گام دوم: توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسأله
۳۰	بیان مسأله
۳۱	اهداف تحقیق
۳۱	پیشینه مطالعاتی
۳۳	گام سوم: گردآوری اطلاعات (شواهد ۱)
۳۶	گام چهارم: تجزیه و تحلیل و تفسیر داده ها
۴۴	گام پنجم: انتخاب راه حل های موقت و پیشنهادی

۴۵	گام ششم: اجرای طرح جدید و نظارت بر آن
۴۸	گام هفتم : گرد آوری اطلاعات (شواهد ۲).
۵۱	گام هشتم : ارزیابی تأثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن
۵۲	گام نهم : نتیجه گیری و گزارش نهایی
۵۳	پیشنهاد ها و راهکارها
۵۴	اقدام پژوهی شماره (۳)
۵۵	توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسأله
۵۵	توصیف آموزشگاه
۵۶	بیان مسأله
۵۶	اهداف تحقیق
۵۷	پیشینه مطالعاتی
۵۸	گرد آوری اطلاعات (شواهد ۱)
۶۰	تجزیه و تحلیل و تفسیر داده
۶۲	تجزیه و تحلیل بر اساس مستندات علمی
۶۶	انتخاب راه حل های موقت و پیشنهادی
۶۸	اجرای طرح جدید و نظارت بر آن
۷۲	گردآوری اطلاعات (شواهد ۲)
۷۴	ارزیابی تأثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن
۷۵	نتیجه گیری و گزارش نهایی
۷۵	پیشنهادها
۷۶	اقدام پژوهی شماره (۴)
۷۷	توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسأله
۷۷	بیان مسأله
۷۸	اهداف تحقیق
۷۸	پیشینه مطالعاتی
۷۹	گردآوری اطلاعات (شواهد ۱)
۸۱	تجزیه و تحلیل و تفسیر داده ها
۸۲	تجزیه و تحلیل بر اساس مستندات علمی
۸۵	انتخاب راه حل های موقت و پیشنهادی
۸۶	اجرای طرح جدید و نظارت بر آن
۸۷	گرد آوری اطلاعات (شواهد ۲)

۸۹	ارزیابی تأثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن
۸۹	نتیجه گیری و گزارش نهایی
۹۰	پیشنهادات
۹۱	فصل دوم: تجربه ها
۹۱	تجربه شماره (۱)
۹۲	وضعیت قبل از اقدام
۹۳	اهداف تجربه
۹۳	پیشینه موضوع
۹۴	گرد آوری شواهد اطلاعات و پیش بینی اقدامات
۹۵	اقدامات تجربه گردانانه (گزارش اصل تجربه)
۹۵	شرح روش کار
۹۶	وضعیت ایجاد شده (نتایج تجربه)
۹۷	پیشنهادها
۹۷	تجربه شماره (۲)
۹۸	گامهای اجرایی
۱۰۱	نتایج تجربه
۱۰۲	پیشنهادها
۱۰۳	منابع و مآخذ

فصل اول

اقدام پژوهی ها

تعریف و اهمیت اقدام پژوهی

اقدام پژوهی شماره (۱)

اقدام پژوهی شماره (۲)

اقدام پژوهی شماره (۳)

اقدام پژوهی شماره (۴)

مقدمه

آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه هر جامعه است. این حوزه نیازمند بهبود مداوم و رفع مشکلات موجود است تا بتوان به دانش آموزان و معلمان بهتری دست یافت. یکی از روش‌های مؤثر برای رفع مشکلات و بهبود فرایند آموزشی، اقدام پژوهی است که با برنامه‌ریزی دقیق و انجام عملیات مستند می‌تواند به نتایج قابل توجهی منجر شود.

اقدام پژوهی به عنوان یک روش تحقیقی عملی و کاربردی، به حل مشکلات و چالش‌های عملی در حوزه‌های مختلف، از جمله آموزش و پرورش، کمک می‌کند. این روش تحقیقی می‌تواند بهبود عملکرد و کارایی در فرایندهای مختلف، از جمله فرایند آموزشی، را ایجاد کند. اقدام پژوهی با انجام تحقیقات و بررسی‌های دقیق، منجر به ارتقاء دانش و درک بهتر از مسائل مورد بررسی می‌شود. با انجام اقدام پژوهی، می‌توان کیفیت خدمات و فعالیت‌ها را بهبود بخشید و به نتایج بهتری دست یافت. این روش تحقیقی می‌تواند به ایجاد تغییرات مثبت و نوآوری‌های مفید در زمینه‌های مختلف کمک کند. اقدام پژوهی با تمرکز بر حل مشکلات اجتماعی و بهبود فرایندهای اجتماعی، می‌تواند به توسعه و پیشرفت جامعه کمک کند. به طور کلی، اقدام پژوهی به عنوان یک روش سیستماتیک و منطقی، می‌تواند به بهبود و توسعه در حوزه‌های مختلف زندگی انسانی و جوامع مختلف کمک کند و نتایج مثبتی را به همراه خواهد داشت.

ما باید آدم هایی تربیت کنیم که توسعه یافته، چند بعدی و هوشمند باشند، کسانی که یاد گیرنده و یاد دهنده اند و می توانند ارتباط برقرار کنند، استعدادهایمان را باید به چنین افرادی تبدیل کنیم. اگر در آموزش و پرورش به محصل ها به جای آموزش شیوه های تست زنی و حفظ کردن مطالبی که شاید بعداً بسیاری از آن ها به کارشان نیاید و فراموششان شود، راه های درست فکر کردن را یاد بدهیم، نسلی را پرورش خواهیم داد که در آینده بهتر می تواند با مسائل دنیای اطرافش مواجه شود و بهتر فکر کند.

باید توجه داشت که مسأله مهم این است که هدف نظام تعلیم و تربیت فقط آموزش و انتقال بعضی از مفاهیم و انباشت اطلاعات در ذهن دانش آموزان نیست بلکه یکی از اهداف آموزش و پرورش تربیت نسلی خلاق، پژوهشگر و فعال و پویا در زمینه های مختلف علمی، آموزشی، اقتصادی و... می باشد. نوجوانان و جوانان نیز به عنوان یکی از دغدغه های مهم نظام آموزشی و جامعه اسلامی بوده و می باشد.

همه معلمان در طول دوران تدریس خود تجربه های آموزشی و تربیتی ارزنده و مفید فراوانی دارند در این کتاب مؤلف چند مورد از اقدام پژوهی ها و تجربیات موفق خود که در کلاس درس برای رفع مشکلاتی مانند ضعف املائی دانش آموزان، کمرویی و ترس و اضطراب آنان انجام داده است و هم چنین، علاقه مند کردن به حفظ سوره های جزء سی ام قرآن و خوشنویسی و پژوهش و کتاب خوانی آورده است.

کتاب مذکور شامل دو فصل می باشد که در فصل اول، چهار مورد از اقدام پژوهی ها و در فصل دوم، دو مورد از تجربه های آموزشی و تربیتی آورده شده است. امید است مورد استفاده همکاران، علی الخصوص همکاران جدید استخدام قرار بگیرد.

تعریف اقدام پژوهی

اقدام پژوهی که در زبان انگلیسی Action Research خوانده می شود به معنی پژوهش در عمل است. پژوهش در عمل نوعی از مطالعه و بررسی است که افراد برای تغییر وضعیت نامطلوب و رسیدن به وضعیت نسبتاً مطلوب و در نهایت بهسازی کارها در محیط شغلیشان به کار می برند. (قاسمی پویا، ۱۳۸۱)

اقدام پژوهی یا پژوهش در عمل، نوعی از مطالعه و بررسی با هدف تغییر وضعیت نامطلوب و رسیدن به وضعیت نسبتاً مطلوب و در نهایت بهسازی کارها در محیط شغلی خود. یا مطالعه و بررسی محیط اطراف به خاطر مسائل پیش آمده و سرانجام بهسازی، اثربخشی و اصلاح شده آنهاست.

اقدام پژوهی یک فرایند تحقیق تعاملی است که اقدامات حل مسأله را که در یک زمینه مشارکتی با تجزیه و تحلیل یا تحقیق مشترک مبتنی بر داده اجرا می‌شود، متعادل می‌کند تا علل اساسی را قادر سازد که پیش‌بینی‌های آینده در مورد تغییرات شخصی و سازمانی را امکان‌پذیر می‌کند. (<https://fa.m.wikipedia.org>)

اقدام پژوهی به عنوان یکی از مؤلفه‌های کارگزار فکور نوعی تحقیق است که به وسیله افراد درگیر در موقعیت‌های اجتماعی آموزشی انجام می‌شود و هدف آن بهبود استدلال، اعمال عدالت اجتماعی و ارتقای فهم و ادراک این افراد، اوضاع و شرایط است. (امام جمعه و همکاران ۱۳۸۲).

اهمیت اقدام پژوهی

انجام اقدام پژوهی دارای فواید زیادی از جمله: افزایش دانش و توانایی‌های شخصی، توسعه مهارت‌های تحلیلی و انتقادی، ارتقاء تفکر خلاق و نوآوری، افزایش اعتماد به نفس و ارتقای توانایی‌های ارتباطی، تغییر نگرش‌ها و باورها و توسعه حرفه‌ای معلمان و رشد و بالندگی معلمان، حل مشکل به دست پژوهنده و... می‌باشد. (اسمیت، ۲۰۲۰)

یافته‌های پژوهش‌های محققان نشان می‌دهد که معلمان با بهره‌گیری از اقدام پژوهی و فاصله گرفتن از تدریس و تربیت عادی شده، به سوی تدریس و عمل فکورانه سوق پیدا می‌کنند و با یافتن راه حل‌ها و کاربرد بلافصل یافته‌ها به اصلاح و بهبود فرآیند‌های آموزشی و پرورشی می‌پردازند.

اقدام پژوهی به عنوان یک روش تحقیقی عملی و کاربردی، به حل مشکلات و چالش‌های عملی در حوزه‌های مختلف، از جمله آموزش و پرورش، کمک می‌کند. این روش تحقیقی می‌تواند بهبود عملکرد و کارایی در فرایندهای مختلف، از جمله فرایند آموزشی، را ایجاد کند. اقدام پژوهی با انجام تحقیقات و بررسی‌های دقیق، منجر به ارتقاء دانش و درک بهتر از مسائل مورد بررسی می‌شود. با انجام اقدام پژوهی، می‌توان کیفیت خدمات و فعالیت‌ها را بهبود بخشید و به نتایج بهتری دست یافت.

اقدام پژوهی شماره (۱)

چگونه توانستم ترس و اضطراب دانش آموز کلاس دوم ابتدایی به نام مریم را کاهش دهم؟

مقدمه

با بازگشایی مدارس و شروع آموزش حضوری، نگرانی های خانواده ها شروع شد. یکی از این نگرانی ها ترس از مدرسه می باشد. البته در این دوره با وجود کلاس های زیادی که کودکان قبل از شروع مدرسه می روند تقریباً مشکلی ندارند، اما باز هم بسیاری از آنها در روز های آغازین با مشکل مواجه می شوند.

بسیاری از کودکان هنگام جدا شدن از والدین ناراحت می شوند، به خصوص در خانواده هایی که مراقبت های غیرمنطقی از کودک صورت می گیرد. اما برخی از کودکان اضطراب بسیار شدیدی را موقع جدا شدن از مادرشان نشان می دهند. در موارد بسیار شدید کودک حتی در اتاق مادر را تعقیب می کند، این مشکل موقعی که کودک به مدرسه می رود، آشکار می شود. حدود ۳ و نیم درصد کودکان به این ناراحتی مبتلا می شوند و در دخترها و طبقه مرفه بیشتر است. اگر والدین کودک را در محیط مدرسه رها کنند اضطراب کودک بیشتر می شود پس باید با ملایمت، ملاحظت و نرمی با کودک ارتباط برقرار کرد و با حرف زدن با کودک به کاهش اضطرابش کمک کرد. اضطراب در برخی کودکان در آغاز سال تحصیلی طبیعی است به خصوص برای کودکانی که وارد دوره پیش دبستانی یا کلاس اول می شوند.

این دسته از کودکان چون از محیط خانه وارد محیط دیگری می شوند. با افراد جدید مواجه می شوند و محیط جدیدی را تجربه می کنند و از سوی دیگر آزادی هایی را که در محیط خانه داشتند در مدرسه ندارند دچار اضطراب می شوند. کودکان در ورود به مدرسه در زمان استراحت، نوع تغذیه و زمان بازی خود دچار تغییر شده و طبیعی است که دچار اضطراب شوند. مهم ترین مسأله در ورود کودکان به مدرسه جدا شدن از والدین به خصوص مادر است و چون کودک چند سال به طور طبیعی در کنار مادر بوده است جدا شدن از مادر برایش سخت است.

براین اساس در این تحقیق بنده تلاش کرده ام با روش های مختلف ترس و اضطراب دانش آموزی با نام مستعار مریم را بکاهم تا نگرانی و ترس وی برطرف گردد و بتواند با خیالی آسوده در مدرسه بماند و درس بخواند.

توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسأله

اینجانب نیمتاج حاجی حسنی، با میزان تحصیلات کارشناسی در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ با سمت آموزگار، در دبستان نرجس، در پایه دوم مشغول به انجام وظیفه هستم که در آن ۴ نفر کادر اجرایی، شامل مدیر و معاونان آموزشی و پرورشی و ۱۲ نفر کادر آموزشی و ۱ نفر مربی طرح امین و ۱ نفر مربی ورزش هم چنین، یک نفر متصدی خدمات و سرایه دار در آن مشغول به کار هستند.

جدول شماره ۱: تعداد کادر آموزشی و اجرایی دبستان نرجس

تعداد کادر آموزشی و اجرایی دبستان نرجس							
نقش	مدیر	معاون آموزشی	معاون پرورشی	معاون اجرایی	آموزگار	مربی تربیت بدنی	مربی طرح امین
(نفر)	۱	۱	۱	۱	۱۲	۱	۱

توصیف آموزشگاه

آموزشگاه دخترانه ی نرجس از نوع عادی دولتی در خیابان شهید بهشتی، ضلع غربی میدان توحید در شهرستان ابهر از توابع استان زنجان، قرار گرفته و در سال ۱۳۸۶ تأسیس گردیده است. این دبستان با بنای جدید شامل دو طبقه بوده؛ دفتر آموزشگاه، اتاق امور تربیتی، نمازخانه، آزمایشگاه و کتابخانه و ۶ کلاس در طبقه ی اول قرار دارد و ۶ کلاس، و یک آزمایشگاه نیز در طبقه ی دوم قرار دارد. که نماز خانه و ۳ تا از کلاس ها مجهز به سیستم هوشمند سازی می باشند. و دارای یک حیاط نسبتا بزرگ می باشد. آموزشگاه فوق، در مجموع، دارای ۱۲ کلاس از پایه اول تا ششم است و ۳۲۵ نفر دانش آموز در آن به تحصیل مشغولند و در یک شیفت کاری دایر است و شیفت مدرسه چرخشی می باشد. کلاسی که من تدریس می کنم ۳۱ نفر دانش آموز دارد از نظر اقتصادی و فرهنگی، هم چنین میزان سواد، خانواده های دانش آموزان در وضعیت متوسط و پایین قرار دارند.

ویژگی های دانش آموز

مریم یکی از دانش آموزان این کلاس است او از لحاظ قد و وزن نرمال می باشد و از لحاظ ظاهری و جسمی هیچ گونه مشکل خاصی ندارد. اما متأسفانه به نظر می رسد از لحاظ روحی و روانی دچار مشکل است و رفتارهایی که معمولا در محیط مدرسه و بیش تر در کلاس از خود بروز می دهد. نمونه های بارز آن عبارتند از: گریه های بی مورد در کلاس درس، ترس و لرز، بیش از حد ساکت بودن، کم توجهی به درس و غیبت های مکرر.

بیان مسأله

بسیارند دانش آموزانی که به خاطر ترس از مدرسه و معلم و ناظم و ... در دوره های مختلفی از درس و تحصیل عقب افتاده اند و در مقاطع مختلف زندگی به خاطر ترس های که سرکوب نشده اند با شکست مواجه می شوند. چه بسا دانش آموزی به دلایل مختلف از مدرسه یا عوامل دیگر می ترسد و نمی تواند در زندگی موفق باشد. بعضی دانش آموزان استعدادهای درخشانی دارند که اگر شکوفا نشوند (به دلایل مختلف) در زندگی با شکست مواجه شده و نمی توانند مراحل موفقیت را طی کنند. وظیفه معلمین این است که این ترس ها و اضطراب ها را شناخته و در صدد سرکوب آنها بر آییم، چون مقطع ابتدایی از دوره های مختلف تحصیلی یکی از دوره های مهم و شاید بتوان گفت مهم ترین دوره می باشد که اگر دانش آموزان و عوامل مؤثر بر روحیه آنها و مسائل و مشکلات مختلف آنها بیان و رفع نشود در دوره های دیگر زندگی به مراتب با مشکلات بیشتری روبروی خواهند شد.

بدون شک، انجام این پژوهش، از ابعاد گوناگون دارای اهمیت و ضرورت بسیاری است. واقعیت این است که درمان کودک بی میل و کلاس گریز بسیار با اهمیت است و معلمان و والدین نباید نسبت به آن بی تفاوت باشند، چرا که بی میلی و در کلاس حاضر نشدن تأثیرات بدی بر کودک و خانواده می گذارد. برای مثال موجب اختلافات خانوادگی و به هم ریختن خانواده می شود، مشکلات تحصیلی ایجاد می کند، تعاملات اجتماعی کودک را کم می کند و زمینه ساز بزهکاری، اضطراب و افسردگی می شود و عواقب اقتصادی نیز دارد.

پس از گذشت چند روز از بازگشایی مدارس متوجه شدم که دانش آموزی با نام مستعار «مریم» دچار اضطراب و ترس زیادی هست و از ماندن در کلاس سرباز می زند و دچار وابستگی زیادی به والدین هست بنا بر این تصمیم گرفتم اقدام پژوهی خود را روی این موضوع متمرکز کنم: چگونه می توانم ترس و اضطراب را در دانش آموز پایه دوم به علت ورود به محیط جدید یعنی آموزشگاه از بین ببرم و از شدت وابستگی آنها به خانواده بکاهم؟

بنا بر این در پی این بر آمدم که با چه روش هایی می توانم این دانش آموز را به مدرسه علاقه مند سازم تا از بی میلی و کلاس گریزی این دانش آموزان کاسته شود؟ چگونه می توانم وضعیت نامطلوب را به وضعیت مطلوب تبدیل نمایم؟

اهداف تحقیق

هدف اصلی

برطرف کردن مشکل اضطراب و ترس دانش آموزی به نام مستعار مریم از مدرسه

اهداف فرعی

- افزایش اعتماد به نفس و کاهش اضطراب و نگرانی دانش آموز
- افزایش علاقه دانش آموز نسبت به درس و مدرسه

پیشینه مطالعاتی

پیشینه نظری

میلانی فر (۱۳۹۶) در کتاب «روان شناسی کودکان و نوجوانان» در باره علل ترس کودکان چنین می گوید: یکی از ترس های خاص کودکان، فوبیا ترس از مدرسه است که این موضوع تا حدی طبیعی است. زیرا کودک هیچ تصویری از محیط جدید ندارد و رفتن به مدرسه به منزله جدایی از مادر و وارد شدن به محیط جدیدی است. این نوع ترس اکثرا در روزهای اول ورود به مدرسه یا مهد کودک اتفاق می افتد و معمولا تا چند روز بعد از بین می رود. اما زمانی این مشکل جدی می شود که کودک به شدت در مقابل رفتن به مدرسه مقاومت می کند و این مشکل می تواند تا ماه ها ادامه پیدا کند که حتما باید با تکنیک هایی به کودک کمک کرد تا ترس از رفتن به مدرسه در او از بین برود.

از نظر بیشتر روانشناسان عبارت ترس از مدرسه در دانش آموزان عبارتی غلط است. زیرا معمولا کودک از مدرسه ترسی ندارد. بلکه به دلایلی خاص از رفتن به مدرسه امتناع می کند. به همین دلیل اصطلاح «امتناع از رفتن به مدرسه» اصطلاح بهتر و دقیق تری است. برخی از کودکان از رفتن به مدرسه خودداری می کنند و در منزل می مانند و به اصرار پدر و مادر هم توجهی نمی کنند. اصرار و پافشاری والدین باعث پیدایش اختلالات جسمانی مانند بی قراری، دل درد، حالت تهوع، سر گیجه، سر درد و ضعف در کودکان می شود که معمولا فقط در اول صبح مشاهده می شود. بنابراین حتما باید علل این اختلال ترس از مدرسه را شناخت و برای درمان آن اقدام کرد.